

A New Age-ről

Előadás a székesfehérvári Effeta Közösség Szentlélek-szemináriumán

A Szentlélek-szeminárium a hitbéli elmélyülésről, a Szentlélekben való megújulásról szól. Az egyes alkalmak tehát ennek megfelelően egy-egy fontos területet járnak körül, egy-egy pozitív üzenetet hordozva, ahol a témák felvezetői/előadói arról beszélnek, hogy mit és hogyan tehetünk, érthetünk, élhetünk meg pozitívabban, Istennek tetszőbb módon. Velük ellentétben nekem látszólag egy negatív téma jutott, arról, hogy mit ne tegyünk, milyen tévutakra ne tévedjünk. Azt a feladatot kaptam ugyanis, hogy a New Age mozgalomnak nevezett jelenség csapdáiról szóljak.

A feladat először is lehetetlen, hiszen könyvtárnyi irodalmat és adatot kellene a nekem kiszabott 35 percben elmondanom. Másrészt arra gondoltam, szívesebben próbálkoznék egy pozitív megközelítéssel, magyarul, akárcsak a többi előadó, igyekszem én is inkább arra fókuszálni, hogy mit tegyünk, mint arra, hogy mit ne - azért, hogy ne essünk csapdába.

A Szentlélek-szeminárium célja, hogy eddigi, komoly, elkötelezett, de sok esetben leginkább szabálykövető vallásosságunkból továbbfejlődve, belépünk az Úrral való személyes **én-te kapcsolatba**. Barsi Balázs atya néhány hete Bodajkon azt mondta, hogy az összes vallás valamiképpen Istent keresi és ebben a keresésben talán eljut bizonyos fontos meglátásokra – ezzel szemben a keresztény hit ennek a fordítottja, mi ugyanis abban hiszünk, hogy valójában Isten keresi az embert és az ember erre csak válaszol. A Szentírás számos helye bizonyítja, Isten megszólít, meghív bennünket és erre választ vár.

Milyen egy jó személyes kapcsolat? Kölcsönös, önzetlen, tisztelettel és szeretettel teli. Egy jó személyes kapcsolatban az egyik a másikat nem használja ki, nem degradálja eszközzé saját céljai elérése érdekében. Egy mélyen Istenhívő zsidó filozófus, Martin Buber szerint kétféle kapcsolat van: **én-te kapcsolat**, amely a másikat valódi **Te**-nek vagyis személynek látja, illetve **én-az kapcsolat**, amely a másikat csak **Az**-nak vagyis tárgynak tartja, tárgyként kezeli.¹ Ezt a filozófiai irányzatot *perszonalizmus*nak nevezik, a lényege pedig az, hogy az embert nem pusztán önmagáért valónak tartják, mert az ember, mint személy csak más személyek között bontakozhat ki és ennek a helyes útjait-módjait kutatják. Perszonalista filozófiai gondolatok jelentősen befolyásolták a XX. századi katolikus teológiát, helyet kaptak a II. Vatikáni Zsinat szellemiségében, hatásuk kimutatható II. János Pál és XVI. Benedek pápa írásaiban.

Ma elsősorban ebből a nézőpontból szeretném megfogni a keresztény hit, illetve a mágia és ezoterika modernkori kiadásának a New Age-nek az alapvető különbségét. Azt állítom ugyanis, hogy aki Istennel valódi, személyes, én-te kapcsolatba lép, elismeri Istent, mint szuverén Urat, aki szeret minket és a javunkat akarja, aki előbb szeretett minket, aki megszólított minket, aki a válaszunkat, a viszont-szeretetünket várja, az nem fog megpróbálkozni azzal, hogy manipulálja őt, hogy eszközként tekintsen rá céljai érdekében, az nem fogja azt gondolni, hogy biztos recept van a kezében arra, hogy a saját akaratát rákényszerítse Isten világára.

¹ Martin Buber: *Én és Te*. Európa Kiadó. Bp. 1991

Ha megvizsgáljuk a kérdést, hogy mi kell egy személyes én-te kapcsolathoz? A válasz egyszerű: két személy. A következő kérdésem: hisztek abban, hogy valódi, önálló személyek vagytok? És hisztek abban, hogy az Egy Istenben, a Szentháromságban: az Atya, a Fiú és a Szentlélek személye él? Hisztek abban, hogy két személy az két különálló egység? Ha ebben szilárdan hisztek, akkor kicsi az esély arra, hogy a keleti vallásokon alapuló ezoterikus gondolatok el tudjanak csábítani benneteket. Röviden: a hit a személy, mint önálló egység létezésében, továbbá a hit a személyek közötti kapcsolat, a kapcsolódás, vagyis a szeretet lehetőségében és fontosságában talán a legfontosabb teológiai, filozófiai és pszichológiai tényező, amely segít megvédeni a New Age csapdáitól.

De mi is ez a New Age, magyarul Új Kor? Egy összetett jelenségről van szó, amelyben különféle hitek, filozófiák, gondolatok és mozgalmak jelen. Ezek lazán kapcsolódnak egymáshoz, és a különbözőségeik ellenére számos közös alapvonással rendelkeznek. Maga a név elárulja a lényegét: Új Kor. De mihez képest új? Hát bizony a kereszténységhez képest, amelyet ez az Új Kor leváltani akar.

A kereszténység megkérdőjelezhetetlen vallási és kulturális uralma a mi kultúránkban nagyjából ezer éven át tartott. Szent Ágoston Kr.u. 412-ben, a maga koráról írta²: *Krisztus tekintélye már akkora, hogy Krisztust a pogányok sem merik kifogásolni.* Ez így is maradt a középkor ezer évén át, a humanizmus és reneszánsz koráig,³ de azóta, és különösen a felvilágosodás kora óta, a racionalizmusra és a tudományra hivatkozva a keresztény hittől való elfordulás egyre erőteljesebb. Csakhogy pár száz év alatt a hit tagadása is zsákutcába került. Egy neves magyar pszichoanalitikus, Paneth Gábor mondta egy előadásában⁴, valamikor a 90-es évek közepén:

„A XX. század közepére a racionalizmus válságba került. Bebizonyosodott, hogy a tudomány nem teremtett jobb világot. A totálisan felvilágosodott világban baljós sötétség uralkodik (ld. századunk történelmét, háborúit, forradalmait, népirásait stb.). A felvilágosodás bedöglött. A XX. század sötét irracionálisba hanyatlak.”

Tehát a kereszténységet elvető, a tudományra hivatkozó racionalizmus végül irracionálisba hanyatlott. Ennek oka, hogy kiirthatatlan az örök emberi vágy a természetfeletti után - ezért az ember, ha az igazit elhagyja, legalább valami részben hasonlót keres magának. Más szóval az Isten utáni vágyat kiirtani nem lehet, de félrevezetni talán igen. És itt érkezünk el az Új Korhoz, amely tulajdonképpen egy bonyolult csillagászati jelenséget tesz egy általa vágyott vallástörténeti fordulat szimbólumává.

Az ógörög asztrológiai hagyomány szerint a földkerekség történetében egy úgynevezett Nagy Év kb. 26.000 évből áll. Tizenkét korszaka van, amelyek egyenként mintegy 2140 évig tartanak és az állatöv egy-egy jegyének jellegzetességeit viselik magukon. A jegyek a „tavaszpontnak” a Föld tengely körüli rotációja miatti elmozdulásának megfelelően, fordított sorrendben követik egymást. Ezek szerint Földünk az 1960/70-es években a Halak jegyének mintegy 2000 éves korszaka után (amely Krisztus születése körül vette kezdetét), most új korszakba, a Vízöntő

² Szent Ágoston Zsoltármagyarázatok. VI. kötet. Jel Kiadó, Bp. 206. old.

³ Bertrand Russell írja a reneszánszról: „Az egyháztól való függetlenedés első eredménye nem az volt, hogy megpróbálta megtanítani az embereket a racionális gondolkodásra, hanem hogy megnyitotta őket mindenféle ókori ostobaság befogadására.” (Bertrand Russell: A nyugati filozófia története, Göncöl Kiadó, 1994. 420. o.)

⁴ Paneth Gábor: Pszichiátria és posztmodern. Előadás. Lillafüredi Pszichiátriai Napok. 1994

jegyébe lépett.⁵ Tudjuk, hogy a Hal őskeresztény szimbólum - görög betűszóként értelmezve jelentése: Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó. A New Age asztrológusai szerint a Halak korszakát leváltotta a Vízöntő kora és ez szerintük azt jelenti, hogy új, a kereszténység utáni korszak köszöntött ránk.

A vallásos hit és a tudományba vetett hit válsága nyomában tehát harmadik útként jelentkezett a New Age mint az ezoterikus világkép megújult változata. Könyvek, előadások, filmek, mozgalmak sokasága dolgozik azon, hogy mindezt a fejünkbe öntse, számunkra evidenciává tegye. Miről van szó? Földönkívüliekről, a lélekvándorlásról, természetfeletti erővel rendelkező mágusokról és jósokról, „tudatalattid mindenre képes hatalmáról”, bioenergiáról és „fényadókról”, parafenoménekről, ingáról, varázsvesszőről, tűzönjárásról és levitációról, Tarot-kártyáról és asztrológiáról, számmissztikáról és spiritizmusról, boszorkányságról és sátánizmusról. Az újságokban szinte kötelező elem lett a horoszkóp rovat. Folytathatnánk a sort az Agykontroll és Transzcendentális Meditáció tanfolyamaival vagy a keleti vallásoknak a nyugati ember számára is emészthetővé egyszerűsített tanait hirdető gurukkal, vagy a keleti vallásokból származó különféle gyakorlatokkal.

Az előadásra kapott időm vészesen fogy és tulajdonképpen még csak most kezdem. Ebből is látszik, hogy amit feladatul kaptam, hogy minderről 35 percen beszéljek, az teljesen lehetetlen vállalkozás. A részleteket illetően jó szívvel ajánlom **Gál Péter atya A New Age keresztény szemmel** című könyvét, amely több, egyre bővebb kiadásban jelent meg, valamint **Kovács Gábor atya Mágia és a hit** című könyvét, amely ingyenesen letölthető az internetről is. Most csupán a New Age néhány olyan közös alapvonásra marad idő, amelyek felismerése sokat segíthet, hogy elkerüljük a csapdákat.

Az egyik az **ezoterikus** jelleg. Az ezoterika titkos, csak a beavatottak, a belső kör számára ismert tudást jelent. Ez azt sugallja, hogy létezik „valami több”, hogy vannak emberek, akik az ősi mesterektől és bölcsektől öröklött tudással behatolhatnak abba a „másik” világba, amelyet az egyházi és a hivatalos tudományt képviselő hatalmasságok szisztematikusan eltitkoltak több mint húsz évszázadon keresztül. Ennek tudásnak a megszerzése sok esetben igen sokba kerül, tanfolyamok, workshopok, guruk és tanítók sokasága nagy pénzeket keres az ilyen oktatásokon. Érdemes ezzel összevetni a keresztény hit titkait. A mi titkaink nem titkosak. Nincsenek rejtett tanításaink. A titok nálunk azt jelenti, hogy bizonyos dolgokat ésszel nehéz felfogni, inkább csak hittel lehet elfogadni. De ezeket bárki ingyen megismerheti. A lényeg már az alsós hittanon elhangzik, és a Szentírást, a Katekizmust, vagy bármely teológiai művet bárki elolvashatja.

A New Age egy másik jellemzője, a vallások összemosása, a **szinkretizmus**. Az ókori és a keleti vallások, valamint a sámánizmus és boszorkányság újjáélesztéséről és keresztény elemekkel való keveréséről van szó (pl: *reiki*, *Táltos Egyház*). Ezek az ókori és keleti vallások alapvetően meghatározzák a New Age **Istenképét és emberképét**. Ezekben a vallásokban nincs személyes isten, hanem egy, a világgal azonos személytelen istenség. A vallástörténet ezt a hitet nevezi **panteizmusnak**, ami azt jelenti, hogy minden isten, minden, ami csak van, az istenség része. A filozófiában ezt nevezik **monizmusnak**: **Minden egy**. Az ember, a világ egyaránt része ennek az istenségnek, annak mintegy a kitüremkedése; olyan, mint egy hullám a tenger felszínén, amelynek önálló élete csak rövid ideig tart, azán majd személyes létében megsemmisülve, belesimul, beleveszik a nagy óceánba. A buddhizmusban a **megvilágosodás élménye** azt jelenti, hogy az ember felismeri és elfogadja, hogy személyes létezése csak látszat,

⁵ Buda László: Vázlatos áttekintés az alternatív medicináról. Kézirat. 4. old.

az ehhez való ragaszkodás csak szenvedés forrása. Az ember célja itt nem lehet más, mint a megsemmisülés, a **nirvánába** hullás, a mindenségbe való személytelen visszaolvadás. Szerintük bűn ugyan van, de bűnbocsánat nincs, hiszen nincsen olyan személyes isten sem, aki ezt a feloldozást megadhatná. Szerintük a **karma** kérlelhetetlen és személytelen, irgalmat nem ismerő törvénye uralkodik, amely szerint múltunk tettei determinálják jelenünket, jelen tetteink pedig a jövőnket. Szerintük a szenvedésekkel teli lét körforgásából csak az érzelmektől, vágyaktól, kívánságoktól, emberi kapcsolatoktól való megszabadulást követő megvilágosodás jelenti a kiutat, amely a személyes lét feloldódásába, megsemmisülésébe torkollva szünteti meg az élet minden negatívumával együtt a bűn következményeit is.

A New Age azonban kiforgatja a buddhizmus **lélekvandorlásról** szóló, eredetileg igen komor tanát, hiszen ott az újabb életeket büntetésnek, a szükséges szenvedésekkel teli tisztulásnak tartják, (mint a keresztények purgatóriumot). Számukra a cél nem az ismételt megszületés, hanem a nirvána, a teljes feloldódás, a megszűnés. A New Age ezzel szemben, mint vigaszt, a keresztény örök élet tanát helyettesítő pótléket nyújtja a haláltól és megsemmisüléstől irtózó nyugati ember számára a reinkarnáció tanát. Amit egy igazi buddhista elkerülni szeretne, az a kereszténységet elhagyó nyugati ember számára vágyott cél: újra visszajönni erre a világra és folytatni ott, ahol a halál kérlelhetetlensége miatt abba kellett hagyni.

A New Age ezen felül kiküszöböli a kereszténységnek azt a nehézségét, amely erkölcsi követelményeket, parancsokat állít elénk. Ad egyfajta vallásos hitet, valamiféle világszemléletet és spiritualitást, a reinkarnáció kínálta újabb életek lehetőségének vigaszt, azonban irányzatainak többsége a követőit nem állítja a bibliaihoz mérhető erkölcsi követelmény elé. Ezért lehetővé tesz egy **olcsó vallásosság**-ot, amely nem követel aszkézist az egyéntől. Önmegtagadás helyett az önmegvalósítást hangsúlyozza. Ismert a tantra szexuális szabadossága és a hasonló anomáliák a reikínél; továbbá az agykontroll mások manipulálására, illetve meggazdagodásra való felhasználása és még sorolhatnánk.

Szeretném még megemlíteni a panteizmus tévtana egy fontos gyakorlati következményét. Az a gondolat, hogy *Isten-világ-ember* tulajdonképpen egy és ugyanaz, megteremti a **mágia**, a mágikus gondolkodás elméleti háttérét is: A mágiában az ember nem elégszik meg a számára kijelölt lélettérrel és illetékességi körrel, hanem hatalmat próbál szerezni a szellemvilág felett, Isten szuverén uralkodói jogának elbitorlásával kísérletezve. A Biblia szerint Isten szerető lény, akihez bátran fordulhat kérésekkel az ember. De csak kérheti és nem manipulálhatja, nem szerezhethet hatalmat felette. A mágikus világkép alapszövege a következő: „*minden egy*”; „*Ami lent van az megfelel annak, ami fent van és ami fent van az megfelel annak, ami lent van, hogy az egyetlen varázslatának műveletét végrehajtsd ... Az uralmat az egész világ fölött így nyered el.*”⁶ A mágikus gondolkodás kiindulópontja szerint tehát párhuzamosság, kölcsönös megfelelés és leképeződés van az anyagi és a szellemi világ között. Ezért „Lent”, a „Kicsiben”, azaz a földön, az anyagi világban végrehajtott műveletek által manipulálni lehet azt, ami „Fent” van, a „Nagyot”, a szellemvilágot, illetve ugyanezen párhuzamosság és kölcsönös megfelelés által előre lehet látni a jövőt. Ez a gondolat az asztrológia alapja, hiszen a mikrokozmoszban ugyanaz történik, mint a makrokozmoszban. Ezen alapul a Tarot kártya és a kínai Ji Ching jósköny, hiszen az általuk mutatott konstelláció egyaránt beszél a „Nagyról” és a „Kicsiről”, mert „ami lent van az ugyanolyan, mint ami fent van”. Ez az elv a Feng-Shui lakberendezés alapja is.

⁶ Hamvas Béla: Tabula Smaragdina. Szombathely, Életünk Könyvek, 1994. 16. old.

Végezetül beszéljünk mindezek orvosságáról. Hiszek abban, hogy én nem vagyok te. Hiszem, hogy én nem vagyok Isten. Hiszem, hogy Isten, aki tőlem különböző személy megszólított engem. Szeretnék válaszolni neki. Kérhetem őt, de nem manipulálhatom. Nincs biztos recept arra, hogy vele szemben a magam akaratát érvényesítsem. Hiszem, hogy nem én vagyok a világ közepe, hanem itt vagytok ti is és mi valamennyien együtt próbálunk az Úrra figyelni, aki valamennyiünk életének középpontja és aki azt akarja, hogy vele és egymással közösségben legyünk. Az Úr azt akarja, *hogy életünk legyen és bőségben legyen*⁷. Azt akarja, hogy szeretetben éljünk, vele és egymással - amely kölcsönös és állandó párbeszéd, adás, ajándékozás. Ilyenre pedig csak önálló, szabad akaratú bírós személyek képesek. Megköszönöm ajándékát, megköszönöm személyes létezésemet és arra hívlak benneteket, hogy ti is tegyétek ezt. Itt vagyok Uram, szeretnék valódi és mély kapcsolatba lépni veled. Elutasítok minden olyan praktikát, amely manipulálni vagy uralni próbálna a te szuverén uralmad alatt álló valóságokat. Egyedül a szeretet dialógusában szeretnék válaszolni a te hívásodra és ebben szeretném feltárni előtted bensőm titkait és szükségleteit. Ámen.

Sörédi Pál
2023

⁷ János 10,10